

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un cuvânt către preoțime!

(Pentru sărbarea amintirii Marelui Andrei Șaguna).

Se apropie cu pași repezi toamna. Abia o lună ne mai desparte de terminul satorit pentru sărbătoarea plănuită întru amintirea celor 100 de ani dela nașterea celui mai mare Arhiepiscop al nostru Andrei Șaguna, și cu toate acestea foarte puțin mișcare. Abia s'a spus că e gata să apară prețioasa lucrare a unui vrednic profesor despre acel Arhiepiscop, și doară „Rev. teol.” a făgăduit un număr festiv, încolo pace și liniște, ca și când nu ar mai fi datorii de împlinit față de aceea personalitate necuprinsă, dela care am moștenit o biserică așezată pe temelii trainice, cu organizație solidă, care a fost și va fi zidul de apărare a existenței noastre ca români și creștini. Congresul nostru național de bună seamă va ști să înjghebe convenita sărbătoare oficială; dar aceasta nu ajunge. Flacăra unei venerațiuni sfinte și cinstea desăvârșită, ce se cuvine acestui Moise al neamului nostru, trebuie să pătrundă, să încălzească toată suflarea credincioasă bisericii noastre drept măritoare, dacă căldura ei nu va putea însufla toată suflarea românească pentru o deamnă și impunătoare manifestare de pioasă amintire.

Și pentru aceasta rolul de competență ne revine nouă preoțimei. Noi, păzitorii sufletelor și hrănitorii conștiinței ai acelora, trebuie să folosim prilejul, ca să facem să străbată până și în cea mai umilă colibă din capul și în sufletul pășit, amintirea marelui Arhiepiscop, vestindu-i prin căldura cuvântului viața lui neprihănită ca și faptele lui mărețe și izbăvitoare. Și mai cu seamă e datoria noastră, a preoțimei, a organiza înaltă sărbătoare întru pome-

nirea aceluia, care numai preot a vrut să fie și a fost desăvârșit preot.

Am îndrăznit eu să-mi ridic glasul, dacă dela altul mai cu greutate n'a purces chemarea, ca să chipuim modul cel mai nimerit de a înfripa alături de sărbătoarea congresului național bisericesc o sărbătoare de caracter preoțesc. Nu-mi atribuesc priceperea de a da singur modalitatea cea mai potrivită, totuși din parte-mi socotesc ca cel puțin atât să se facă: Înainte de data întrunirii congresului din bună vreme să fie convocate toate conferințele preoțești tractuale, cari între agendele conferințelor obișnuite să facă obiect de discuție aranjarea unei demne sărbări cu caracter fix. În aceeași vreme la un dat fie să se oblige toți preoții a sluji părăstas pentru odihna sufletului Marelui Andrei și a ținea cu acel prilej cuvântări poporului asupra vieții și mai ales a faptelor sale, pe urma cărora ne bucurăm de toată bogăția și puterea de viață a unei biserici smulsă de acela din o jalnică stare de neputință și asuprire, organizată după principiile fundamentale ale adevăratei biserici a lui Cristos, potrivit firei poporului nostru românesc. Aceleași conferințe preoțești să numească din sânul lor 2-3 reprezentanți cari împreună cu toți câți vor ține să fie de față să se întrunească apoi la centrul metropolei într-o mare adunare a tuturor preoților — *congres preoțesc* — în vremea ținerii congresului național bisericesc, la o dată fixă și cu un program satorit cu bună chibzuință.

Intrunirea preoțimei într'un congres al său, e reclamată și de înprejurările timpurilor schimbate și rostul ei ar fi pe deplin justificat, dacă luăm seama, că în această vreme toate clasele sociale, toate tagmele de oameni caută să-și strângă rândurile pentru a putea

rezista cu puterea cuvenită împotriva tendințelor de destrămare, și pentru a-și putea îndrepta soarta pe un drum mai prielnic. Numai noi preoțimea am rămas până și în urma muncitorilor-zăleri, risipindu-ne forțele singuratici și răsleți fără un ideal recunoscut de toți, spre care să se îndrepte toate privirile, ca spre un far luminos, și pentru izbândă căruia toți să slujească cu toate forțele de cari dispun.

Această întrunire a preoților fără îndoială ar avea să dea deslegare la mari probleme. Pelângă aranjarea unei demne sărbări întru pomenirea Marelui Arhiepiscop, ar avea să dea seamă cu deamăruntul despre desfășurarea soartei noastre din ceasul când biserica și-a recăstăgit prin stăruințele neînfrânte ale aceluia organizarea; ar constata schimbarea ce s'a produs în spre bine în sânul clerului nostru dela regularea salarizării de către stat printr'o înaltare în cele culturale; ar avea să constate piedecile și restrângerile de cari am fost împresurați din clipa când *statul dându-ne a început să ne ceară*, și ar avea să se pronunțe categoric și în conformitate cu treutul nostru de cinste față cu silurile mereu crescând ce se revarsă asupra bisericii. Ar avea să ia seama situației noastre față cu societatea, raportul nostru față de popor, față cu intelectualii și opinia publică atât de nefavorabilă, reprezentată prin gazete; raportul preoțimei către celelalte așezăminte și instituții de cultură și progres, propunând în aceeași vreme soluții practice pentru nivelarea scăderilor. În cadrul acestor consfătuiri ar începe căutarea mijloacelor de a veni tot mai mult în ajutorul ridicării poporului nostru în cultură și bunăstare și între aceste, la locul întâi, îngrijirea editării unei broșuri populare vrednice de Arhiepiscopul al că-

*) Despre care vom vorbi aiurea.

rui pomenire sărbătorească o vom face, precum și căutarea modului nimerit de a susține și îmbunătăți existența organului ce avem pentru știință și viața bisericească (Revista teologică) pentru progresul și folosul nostru în cele culturale — și alte și alte.

În aceeași vreme socotesc sositor momentul, ca și clerul nostru să se pătrundă de însemnătatea unei organizări conștii, după chipul preoțimii de auzirea a bisericii noastre ortodoxe românești, ca și după modelul preoțimii altor confesiuni, cu cari avem să susținem lupta pentru existență și prosperarea bisericii noastre ca și a neamului, în slujba căruia ne-am închinat puterile.

Pentruca sărbătorirea celui mai priceput organizator al bisericii mai vieții noastre ca popor, să nu fie un prilej, care pe câteva zile ori săptămâni numai să trezească și să înalte inimile din amorțea neprielnică și aproape condamnată, ci ca să fie izvorul nesecat din care să țighească mereu forța puterilor înviorătoare a unei biserici și a unui popor, cel mai demn prinso cel-am putea aduce amintirii omului, care trebuie să fie un ideal vecinic luminos pentru ori-care preot, ar fi înfăptuirea unei societăți organizate a preoțimii noastre din metropole, care să adune într'un mănunchiu solid pe muncitorii harnici și conștiinței, — să închege legătură trainică între toți preoții de pretutindeni, cari trebuie să aibă aceleași vederi sănătoase, desfășurând o muncă unitară pentru înălțarea prestigiului bisericii, ca și pentru folosul sufletesc și material al păstorilor noștri.

Aceste crâmpie de idei, cari frământă un suflet tinăr, mi-am luat îndrăzneala a le înfățișa on. noastre preoțimi, fără a vedea un merit în faptul că dela unul din frații mai tineri a pornit ideea, ei dorind ca gândul

FOIȘOARĂ.

Glăsurile nouă ale profeților vechi.

De Tr. Scorobef, presbiter.

Privire generală.

Deschizând istoria observăm conflicte, când mai acute, cât mai domoale între slujitorii bisericii și ai statului. Înainte de patimă, când se ivi neînțelegere între apostoli, cine să fie mai mare între dâșii, Isus le zice: „Împărații păgânilor au stăpânire peste acestia și cei cari au putere asupra lor se numesc făcători de bine. Dar voi să nu fiți astfel; și care este mai mare între voi să fie ca mai tinăr, și care este căpetenie să fie ca slujitor”. (Luca 22, 24-27).

Iar după câteva zile s'a lăsat să fie aclamat împărat la intrarea triumfală din Ierusalim.

Faraon a fost rege și s'a prăpădit în Marea Roșie în goană după Moise. Isus Cristos a pățit sub Pilat. Sub împărații romani apostolii și mucenicii.

E cunoscut între creștini Isus ca împărat. Însă între Isus și împărații și stăpânitorii eunoscuți e mare distanță. Împărații cei mai vrednici de pomenire au fost, cari în viața lor s'au născut a se apropia de însușirile împărătești ale lui Cristos. Aceia au revărsat asupra mulțimilor neștearsa influență morală. Pentru influența morală ce o câștigăm alergăm

creștinii în Dumineci și sărbători înaintea altarelor creștinești. Azi nu se mai poate ține sub tăcere, că oamenii trăiesc sub două feluri de autorități, a stăpânitorului vremelnic și vecinic. Un stăpânitor poartă sabie și face legi și înmulțește jandarmii, apasă asupra trupului și a sufletului. Iar celalalt mișcă, deșteaptă și înaltă sufletul. Unul își face simțită influența la post, la parlament, la tribunal, celalalt pe amvon, la catedră, cu peana, între copii. Lumea modernă și cultă recunoaște, că peana în mâna scriitorului e schiptru împărătesc, amvonul și catedra e tron, și în mijlocul familiei mama este regină. Acestea sunt darurile cu cari ne-a înzestrat marele împărat al creștinilor Isus Cristos.

Idealele politice ale Bibliei.

În Biblie concepțiile despre Dumnezeu, viața viitoare, jertfă, obligație morală, servicii sociale sunt espuse în întregime. Multe din idealurile politice de azi au obârșia lor în Biblie. Unele idealuri sub regimuri politice excepționale în aparență n'au prea fost date la iveală. Cum au fost espresiunile apostolului Pavel în scrisorile sale către Romani și către Timotei.

Dar cu totul altfel sunt acele idealuri exprimate și ajunse sub tribuni poporului evreiesc, numiți profeți: Ilie, Isaia, Eliseu, Ieremia sunt în termeni moderni, capii de opoziție în politica acelor vremi. Fiercirea organizației vieții evreiești constă totemai în împrejurarea, că pe

lângă preoții oficioși erau admiși în viață și profeții. Aveau drept să critice și să protesteze cu curaj și în libertate: Amos, Osea, Michea erau opozanți căpeteniei de stat. În indignarea lor strigau: Ascultați de cuvintele Domnului, o stăpâni ai Sodomei!

Ei cereau legi drepte, administrație cinstită, apărarea celor săraci și umiliți împotriva apăsătorilor.

Vai vouă, cari faceți judecată pentru bani!

Pe timpul împărăției romane în Israel poziția profeților era grea.

Spionii părădă pe Isus de revoluționar. Isus cu apostolii săi împliniră un frumos rol politic jertfindu-se pentru regenerarea ordinii sociale decăzute. Cesarul, sub care a fost condamnat Isus și Pavel decapitat, a fost susținut în biserica și pe amvonul de azi, ar fi un anachronism.

Profeții evreiești.

Istoria basată a poporului israelitean se începe cu Exodul. În acest eveniment găsim momentul nașterii unei mari națiuni și tatăl ei e destul de bine marcat ca un mare erou. El a fost cel dintâiu care a văzut că loialitatea către Dumnezeu înseamnă libertatea omului. Moise a fost profețul cel mai mare al lui Israel și cel mai mare bărbat de stat. Filosofia egipteană învățată în cercuri înalte că e un Dumnezeu, dar aceasta era o taină rezervată unui număr restrâns de oameni.

Moise proclamă acest adevăr, să-l cunoască întreg poporul. Învăță, că e un

singur Dumnezeu, Dzeul lor, care e drept și pretinde numai dreptate dela poporul său. Această învățătură o formula astfel: reverință și loialitate către Dzeu și respect pentru drepturile deapropelui. Interpretarea religiei lui Moise e cuprinsă în Cartea legii și substanțial în cele 10 porunci. A oinști pe Dzeu, pe părinți, persoana, averea, reputația și familia deapropelui, e ovințența legii lui.

După două veacuri și jumătate de viață colonială, și uri între triburi, certe, războaie și suferințe dela străini, înăuntrul conducători mari și mici, cari nu aveau însă atâta putere încât să organizeze sigur o națiune.

Apere David, fiul lui Ieste.

El vine dintr'o viață de libertate fiind păstor. Arată ambții mai mari ca înaintașii săi și capacitate mai mare ca patriotul mai viu. Triburile sudice așteptau să-i scape de Filistenii, cele din nord gasiră în succesele lui o garanță, că-i va putea și pe ei apăra. Astfel îl încoronară de rege al tuturor triburilor. Capitala imperiului unit fu Ierusalimul. Unirea lor se putu menține numai organizându-i temeinic. David crează armata permanentă. Organizează biserica, cu preoțime, cor și templu comun în Ierusalim, pe care avea să-l isprăvească fiul său. Din timpul lui Moise până la David avem o istorie de popor, dela David încoace de națiune.

(Va urma).

bun să se sălăsluiască în toate suflitele bune, pentruca să-l putem numi al tuturor, ca toți să se înalte într'un glas armonice pentru o deamnă sărbătorire a preoțimii întru amintirea cu vrednicie a memoriei Marelui Arhieru Andrei Șaguna.

Preotul P. Morușca.

In audiență. Ziarul vienez „Neue Freie Presse” scrie, că pe la mijlocul lunii acesteia va merge prim-ministrul Wackerle la Viena pentru a fi primit în audiență din partea Maiestății Sale. Dacă ministrul-președinte ungar va face propuneri acceptabile Coroanei cu privire la aplanarea neînțelegerilor, dintre coaliție și Maiestatea Sa, atunci criza e delăturată. În cazul contrar însă va fi încredințat Lukács László, fostul ministru de finanțe, pe care Maiestatea Sa îl primește în audiență în 17 Septemvrie, să intre de nou în pertractări cu cei din partidul independentist, în scopul formării unui nou cabinet. Dacă încercarea lui Lukács nu succedea, va fi disolvată dieta, și se vor face alegeri noi.

Conflictul cu guvernul. În chestia ordonanțelor domnului ministru de culte și instrucțiune publică Apponyi, referitoare la catechizarea în școalele elementare de stat, cineva din cercurile înalte militare a dat ziarului „Pester Lloyd” următoarea informație, publicată în numărul de Vineri, ediția de seară a numărului ziar: „Cât de puțin îndreptățită e rezistența Românilor față de ordinațiunile de limbă ale contelui Apponyi Albert, se vede din faptul, că episcopatul român și clerul vine în contradicție cu sine, când pretinde, ca în școalele populare maghiare de stat religia să fie predată elevilor de limbă nemaghiară exclusiv în limba lor maternă, pentrucă consistorul și a dat înainte cu câțiva ani consentimentul, ca în școalele de cadeți ale armatei comune, instrucția în religie să o primească toți elevii, fără privire la limba lor maternă, — în limba germană. Același consistor nu are deci nici un motiv să considere de vătămare a intereselor bisericești sale, dacă ministrul de instrucție dorește întrebuițarea limbii de stat, în măsură foarte restrânsă, în școalele de stat, prin ce se caută numai a se da valoare legii”.

Atâta spune „înaltul militar”. Suntem în măsură însă a putea afirma, că informația aceasta a înaltului militar necunoscut, — cel puțin ce privește biserica noastră, — nu corespunde adevărului. La școala de cadeți din Sibiu de exemplu, unde sunt elevi de legea noastră, religia se propune elevilor gr. ort. în limba română, pe baza edictului ministerului de război dat la anul 1905, Septemvrie 10, sub numărul 2913 Abt. 6. și valabil pentru toate școalele de cadeți ale armatei noastre, și după manualele aprobate de ministerul de război. Și credem, că așa e pretutindenea. Iar dacă totuși undeva nu ar fi așa, propunerea religiei în altă limbă, nu în cea română, se face numai prin abuz, și la nici un caz cu știrea, ori cu învoierea superiorității bisericești noastre. Ca să se știe!

Vederile și convingerile masselor.

V.

Trecem acum la factorii direcți, cari impresionează sufletul mulțimei, și au nemijlocită înruișare asupra dezvoltării anumitelor sentimente și idei în sufletul mulțimei. Spuneam, că fantasia masselor vine escitată mai ales prin icoane. Nu totdeauna stau însă icoanele la îndemâna oamenilor; dar ei le pot forma prin aplicarea cu spirit a cuvintelor și a formelor. Dacă sunt întrebuițate cu artă, acestea au puterea intru adevăr mistică, pe care le-o atribuiau adeptii de odinioară ai maghiilor. Pot să provoace în sufletul mulțimei furtunile cele mai grozave, dar pot tot așa de ușor să și liniștească sufletul mulțimei. Din oasele oamenilor, cari au ajuns jertfe ale cuvintelor și formelor, s'ar putea ridica o piramidă cu mult mai înaltă decât a lui Cheops!

Puterea cuvintelor e legată de icoana provocată de acestea, și e cu totul independentă de adevăratul lor înțeles. De multeori tocmai cuvintele acelea, cari au un înțeles cu

totul nedeterminat, au eficacitatea cea mai mare. Așa de exemplu expresiunile: democrație, socialism, egalitate, libertate, și altele, cari au câte un înțeles atât de vag, încât tomuri groase nu ajung pentru a-l putea determina. Și totuși e sigur, că o putere cu adevărat magică se leagă de silabele lor scurte, ca și cum în ele s'ar cuprinde deslegarea tuturor problemelor. Ele formează adevăr sinteza diferitelor așteptări necunoscute și speranță, că acestea vor fi realizate.

Cu rațiune și cu argumente nu se poate lupta în contra anumitelor cuvinte și formule. Ele vin rostite cu evlavie în fața mulțimei și numai decât fețele să umplu de respect, iar capetele se pleacă. Din partea multora sunt considerate ca forțe ale naturii, ori ca puteri supranaturale, cari provoacă în suflete icoane grandioase și vage, și tocmai aceasta mărește puterea magică a icoanelor. Le putem asemăna cu zeii cei teribili, cari stau ascunși în dosul supremei dumnezeiri și de cari se aproprie omul numai cu groază și cu cutremur.

Dupăce icoanele provocate de cuvinte sunt cu totul independente de înțelesul cuvintelor, ele se schimbă cu vremea, și cu popoarele, pe lângă identitatea formulării lor. De anumite cuvinte sunt legate anumite icoane. Cuvântul e numai apăsătorul, care face, ca icoanele să apară. Nu toate cuvintele și formele au puterea de a provoca icoane. Și sunt și de acelea, cari după evocare se tocesc și nu mai deșteaptă nimica în suflet. Ele nu sunt decât simple ecouri, al căror folos e acela, că celce le întrebuițează vine scutit de sarcina gândirii. Cu o mică aprofundare de formule și idei generale învățate în tinerețe avem tot ce ne trebuie, ca fără oboseala necesitate de a mai medita asupra lucrurilor să putem trece prin lume!

Să luăm în examinare o anumită limbă. Vom vedea, că cuvintele din cari e compusă, se schimbă mereu în cursul vremii. Dar se schimbă neîntreput icoanele, pe cari le provoacă cuvintele, și înțelesul legat de acestea, de unde concluziunea la care am ajuns, că mai ales la limbile cele moarte, traducerea esactă e aproape cu neputință. Căci ce facem noi în realitate, când înlocuim o expresiune latină, greacă, sanscrită, cu alta, din o limbă modernă, ori chiar și numai când voim să înțelegem o expresiune din o carte scrisă în limba noastră, dar tipărită înainte cu 200—300 de ani? Punem simplu icoanele și imaginile, pe cari viața modernă le a impregnat în conștiința noastră, în locul noțiunilor și icoanelor cu totul deosebite, pe cari le-a sădit viața antică în sufletul rasselor, ale căror condițiuni de viață nu au nici o analogie cu ale noastre. Și ce alta au făcut oamenii din zilele revoluției, atunci când credeau, că imitează pe Greci și pe Romani, decât au dat vorbelor vechi un înțeles, pe care acestea nu l-au avut niciodată! Ce alta a fost deci o republică decât o instituție eminamente aristocratică, compusă din o asociație de mici despoți, din despoți, cari au stăpânit masele de sclavi ținute în cea mai absolutistică subjugare. Aceste aristocrații comunale, basate pe sclavism, nu puteau să existe nici pe un moment fără de celelalte!

Și apoi cuvântul *libertate*! Cum putea să însemneze acest cuvânt, ceva asemenea cu ce se înțelege astăzi, într-o vreme, când nici nu se putea închipui posibilitatea libertății gândirii, și când nu era o faptă rușinoasă mai mare și mai rară decât rezonarea asupra zeilor, legilor și moravurilor, obiceiurilor din stat?

Și cuvântul *patrie*! Ce înțeles avea acesta în sufletul unui cetățean din Athena ori din Sparta? Nimic altul, decât venerarea Athenei, ori a Spar-tei, nu a Greciei, care era compusă din orașe rivalizătoare și necontenit în războaie între olaltă. Sau același cuvânt, ce însemnătate a avut la semințiile rivalizătoare din diferitele rase, de limbă și lege deosebită, ale vechilor Gallieni, pe cari ușor i-a învins Cesar, fiindcă totdeauna a aflat aliați printre ei? Roma singură a dat Galliei o patrie, prin aceea, că i-a dat unitate politică și religioasă. Dar fără a merge atât de departe, să ne întrebăm numai, dacă înainte cu două sute de ani, a fost înțeles cuvântul patrie în sensul de astăzi din partea principilor francezi, cari, ca și marele Condé, au legat alianță cu străinul în contra propriului domnitor? Și oare nu a avut același cuvânt cu totul alt înțeles decât cel de astăzi pentru emigranții, cari credeau că se supun legilor onestității atunci, când combat Frandia, după cum din punctul lor de vedere s'au și supus, dupăce după legile de atunci vasalii erau legați de stăpân, nu de țară, prin urmare, unde se afla stăpânul, acolo era adevărata patrie pentru ei?!

Sunt număroase cuvintele, a căror însemnătate în modul acesta a fost schimbată în mod esențial cu timpul, și pe cari noi în sensul vechiu al lor numai cu mari opintiri putem să le înțelegem. Cuvintele au deci înțeles numai trecător și schimbăcios, care cu timpul și cu popoarele ia a't înțeles. Dacă voim acum să influențăm cu ajutorul lor asupra masselor, trebuie să cunoaștem înțelesul pe care-l au ele în momentul dat pentru mase, iar nu înțelesul pe care l-au avut, odată, ori pe care pot să-l aibă, pentru oameni cu totul de altă compoziție spirituală.

Când primesc deci masele, după răsturnări politice, ori după schimbări de credință, antipatie adâncă față de icoanele pe cari le-au zugrăvit anumite cuvinte, prima datoriță a adevăratului bărbat de stat e aceea, de a modifica expresiunile, bine înțeles, fără a se atinge de însăși esența lucrului, dupăce lucrurile prea sunt legate de constituția moștenită a spiritului, și nu pot să fie modificate. Spiritul viu al lui Tocqueville a observat de mult, că munca consulilor și a Imperatorilor era mai ales aceea, de a da celor mai multe instituțiuni din trecut expresiuni noi, adică, a înlocui cuvintele, cari în fantasia masselor puteau să provoace imagini urgisite, cu altele, moderne, cari pot să împedecă acest lucru.

Cea mai însemnată funcțiune a bărbatilor de stat este deci aceea, de a da alte numiri lucrurilor, pe cari mulțimele nu le mai pot suferi, în urma expresiunilor vechi, pe cari le urese, numiri populare, ori cel puțin neutrale. Atât de mare e puterea cuvintelor (asupra masselor) încât nu trebuie, decât ca cele mai urgisite lucruri să fie provăzute cu numiri noi, bine alese, și mulțimea le acceptează. Bună observație face Taine, că Iacobinii, provocându-se la cuvintele *libertate* și *frățietate*, pe atunci foarte populare: „puteau să întronizeze un despotism vrednic de regatul lui Dahomey, un tribunal egal cu cel al inchișiției și hecatombe ca cele din vechiul Mexico”. Arta de a guverna e deci la fel cu arta de a exercita advocatura: *trebuie să ști ce înțeles să dai cuvintelor*. O greutate mare e însă aceea, că aceleași cuvinte, în aceeași societate, de mulțori au deosebite înțelesuri pentru diferitele pături sociale, cari la aparență folosesc aceleași cuvinte, dar nu vorbesc niciodată aceeași limbă.

Am pus schimbarea înțelesului cuvintelor mai ales în sarcina vremii, dar ținând cont și de rassă, trebuie să constatăm, că în aceeași vreme, la popoare cu egală civilizație, însă de rassă deosebită, aceleași cuvinte au de multeori imagini diferite. Dar deosebirile acestea le poate observa numai cel ce face călătorii multe. Observ numai, că tocmai mai cuvintele întrebuițate mai des din partea masselor au la diferitele popoare înțelesul cel mai diferit, ca anume, *democrația* și *socialismul*, astăzi atât de cunoscute. Cuvintele acestea corespund în faptă cu totul altor imagini și icoane în sufletul latin, decât în cel anglo-saxon. La cei de viță latină cuvântul *democrație* înseamnă retragerea voinței și a inițiativei individului în fața comunității de stat. Statul să le conducă toate, să le centralizeze, monopolizeze și fabrice toate! La stat fac apel toate partidele: radicalii, socialistii, monarhiștii. Dar la anglo-saxonii, mai ales la americani, înseamnă același cuvânt tocmai contrariul: dezvoltarea intensivă a voinței și a individualității, posibila retragere a statului, care, cu excepția poliției, armatei și a raporturilor diplomatice, nu are să conducă nimica, nici chiar instrucția.

Același cuvânt deci, care la un popor înseamnă suprimarea voinței și a inițiativei individului și domnia statului, înseamnă la alt popor dezvoltarea puternică a voinței și a inițiativei individului, și suprimarea domniei statului!

„Ordonanța contelui Apponyi”.

Sub titlul acesta publică „Pester Lloyd” un prim-articol obiectiv și bine argumentat în numărul de Marți, 31 August nor, firește, cu rezervele, că nu împărtășește punctul de vedere exprimat în articol, dar îl publică totuși, întâi, pentrucă e ținut într'un ton calm și obiectiv, și al doilea, pentrucă redacțiunea ziarului numit își ține de datoriță să dea ospitalitate și celor de naționalitate nemaghiară, pentru a ru fi necesități să-și caute câte o tribună înafară de hotarele patriei. Articolul e scris de domnul Dr. Emil Babeș, și e de cuprinsul următor:

„Multele rele din mult cercata noastră patrie au fost înmulțite în măsură mare prin contrastele ivite pe terenul limbilor obișnuite a se folosi în instrucție. Culmea au atins-o conflictele acestea în conflictul, care s'a născut acuma între guvern și bisericile diferitelor naționalități, cu privire la limba de catehizare. Chestia e destul de importantă, pentru a ne ocupa cu ea *tine ira et studio*, și a da marelui public o expunere obiectivă asupra ei.

Ordinațiunile nouă ale ministrului de instrucție, cari, în contrast cu usul ce există de școale, vreau să câștige valoare pe seama limbii de stat și pe terenul catehizării, sevășita de singuraticile confesiuni, obligă preoțimea greco-orientală și greco-catolică, să propună religia în școalele elementare de stat, elevilor cunoscători de limba maghiară exclusiv în ungurește, iar celor de altă limbă, în parte și ungurește. Și formă foarte acută a primit afacerea prin deolarția categorică cuprinsă în una din aceste ordinațiuni, că acei catiheli, cari se împotrivesc ordinațiunii, își perd onorariul, ba li se detrage și ajutorul de stat dat pentru întregirea congruei, pecând în cazul, că s'ar încerca o rezistență din partea superiorității bisericicești, ministrul va siste, în înțelesul art. de lege 13 din anul 1909, întregirea congruei pe întregul teritor al respectivei diocese.

Întrucât ordinațiunile acestea se ating de dreptul de liberă dispunere al bisericilor autonome, pe seama Arhierilor intereseși să crează o situație extrem de grea, căci acestia sunt în prima linie legați de legile și obiceiurile bisericești proprii, iar dacă ajung în conflict cu acestea, li se subsapă vaza, și chiar și poziția lor divine clatinătoare.

Mult mai critică e apoi situația pentru preoții cari sevășesc catehizarea, pentrucă aceștia ajungând între două ordinațiuni contrare, se găsesc în dilema, de a da ascultare arhierului și a-și perde pâinea, ori de a împlini dispozițiile ministeriale și a-și periclită postul ca preot.

Dar nici supremul cap al metropoliei greco-orientale din Sibiu, — care-și

are autonomia proprie, respective, organizație s'nodală, — nu e înzestrat cu dreptul, în înțelesul articolului de lege 9 dela 1868 și al „statutului organic“ înarticular în lege, de a se abate dela legile și ordinațiunile c'stente, ori de a exercia influință personală în chestii de catehizare, pentru a cele dintâi aparțin competenței congresului bisericei naționale, iar cea din urmă consistoriilor, organizate ca corporațiuni.

În fața desorientării care se vede că există în general în chestia aceasta, se arată necesitatea de a espune clar și în mod obiectiv starea lucrului. Ordonanțele guvernului referitoare la catehizare au avut în vedere două cazuri, și anume, când e vorba de instruirea celor ce știu unguerește, și a celor care nu știu. Deosebirea aceasta esențială o face necesară, nu numai necesitatea practică, congruență cu punctul de vedere didactic, ci și art. de lege 37 dela 1868, care e aci dător de măsură, și care în §-ul 58 stabilește principiul fundamental, că „*niciun elev are să fie instruit în limba sa maternă*“. Dar principiul acesta nu l'a luat în considerare, nici legislatura, nici ministrul de instrucție, deja atunci, când, răzimat pe dispoziția din §-ul 17 al legii de naționalitate (art. 44 dela 1868), în înțelesul căreia determinarea limbii de instrucție în instituțiile de educație ale statului, legislațiunea, respective ministrul de instrucție are să o facă, — a introdus prin legi ulterioare limba maghiară ca limbă de instrucție în instituțiile de educație ale statului, desconsiderând chiar și înțeleapta intențiune a principiului citat mai sus și cuprins în acelaș paragraf al legii dela 1868, aflătoare încă și acum în vigoare, după care: „*sucesul instrucției formând pentru stat suprema grijă din punctul de vedere al educării generale și al generalei bunăstări are și datorința (statul) de a se îngriji, ca în instituțiile de educație ale statului după putință să poată fi instruiți cetățenii țării care locuiesc în masse mai compacte împreună, fie de orice naționalitate, în apropierea tinului locuit de ei, în limba lor maternă, până acolo unde se începe instrucția mai înaltă academică*“.

Dar chiar și comunitățile bisericești s'au abătut dela acest principiu călăuzitor, — cel mai sigur punct de vedere pentru evitarea chestiilor de controversă, — când baste pe faptul, că autonomia proprie și propriul lor drept bisericesc le acordă, nu numai limba liturgică, ci și limba de instrucție, au desconsiderat împrejurarea, că credincioșii lor pe multe locuri și-au pierdut limba maternă și s'au făcut Unguri, cari nu mai înțeleg limba oficială a bisericei lor proprii. Autoritățile bisericești s'au ținut de drepturile și obiceiurile existente, și și au îndrămat credincioșii deveniți Maghiari să respecteze și mai departe limba bisericească proprie, fapt în care ministrul de instrucțiune a văzut vătămarea principiului citat mai sus și intențiunea de a se face valehi din credincioși, respective de nou valahi, ceea ce se crede că va fi împedecat prin o altă ordinațiune.

De ordinațiunea de acest înțeles este a se deosebi ceealaltă, care cu privire la catehizarea elevilor, cari nu știu unguerește, își exprimă dorința, ca în clasele superioare ale școalelor elementare de stat, dogmele mai însemnate ale credinței și cele mai obicinuite rugăciuni să fie propuse și în limba maghiară. Aceasta e adeică cuprinsul ordinațiunii pe care contele Apponyi Albe t a aflat de bine să o adreseze în luna anul curent Metropolitului Meșianu.

Ordinațiunea aceasta nu e de dat mai nou și nu e opera actualului guvern, ci a celui de mai înainte. Deja Wlassios, iar în urmă Lukács, au dat ordinațiuni de asemenea tendință, și au pus în cunoștință pe Arhieri despre intențiunile guvernului ungar. Dar valoare nu au putut câștiga acestor ordinațiuni, întâi pentru că ministrul de instrucție nu a avut razim legal spre a-și putea motiva din destul ordinațiunea, și al doilea, pentru că a lipsit necesara sancțiune, cu a cărei ajutor putea să ducă la valoare ordinațiunea, în cadrele dreptului de supraveghiere. Așa s'a întâmplat apoi, că în fața protestelor neîntrerupte ale Arhierilor, ordinațiunile guvernelor de mai înainte au ramas numai dorințe goale.

Situația s'a schimbat în urma legii școlare creată în anul 1907, și în urma legii din 1909, despre regularea chestiei cu congrua, întru atâtă, că prima lege face posibilă cu ajutorul §-lui 18 instruirea în unguerește a elevilor ce știu numai unguerește, ori și unguerește, respective o face obligatorie, iar legea din urmă face cu putință detragerea congruei dela toate persoanele, cari nu împlinesc vre-o dispozițiune a guvernului.

(Va urma.)

NOUȚĂȚI

Noul protopresbiter al Geoagiului de jos, domnul Ioan Popoviciu, a fost introdus în ziua adormirii Maicei Domnului în oficiul său, prin comisariul consistorial, protopresbiterul Sergiu Medeanu. Protopopul nou a fost primit în comună cu bandieru, iar la biserică l-a primit comitetul parohial, în frunte cu presidentul Dr. Ioan Marghita. După terminarea sfintei liturgii, domnul comisar consistorial a rostit vorbirea de introducere, după care a urmat vorbirea noului protopresbiter, cuprinzând un plan amănunțit de lucrare pentru viitor în acest tract nou. S'au ținut apoi recepțiunile și a urmat banchețul, la care au participat vre-o 60 de persoane. Nu au lipsit nici toatele însușiri țitoare.

Elevi români respinși. „Libertatea“ din Orăștie scrie, că tinerii români cari s'au prezentat pentru a fi primiți ca elevi ai gimnaziului superior reformat de acolo au fost respinși, fiindcă nu s'au obligat să învețe religia în unguerește. Li s'a spus: Aduceți declarație dela catihistul vostru, că va propune religia unguerește, — numai unguerește, — și atunci vă primim, altfel nu! Și bieții copii au plecat cu părinții, care încătră!

Nou inspector de trupe. Maiestatea Sa a numit pe generalul de infanterie Marian Vereșanin, comandantul corpului 15 de armată, inspector suprem de trupe peste trupele austro-ungare din Bosnia, Herțegovina și Dalmăția, cu un cerc larg de activitate.

Dela congresul medical. Directorul institutului de alienați dela Sibiu, Dr. Epstein, a ținut într-una din secțiunile congresului o interesantă conferință asupra psihiatriei raselor. Drul Epstein a spus, că din bolnavii dela institutul din Sibiu mai mult ca două treimi reprezintă rasa locuitorilor din Ardeal, adică a românilor, sașilor și ungurilor. Cel mai mare contingent de bolnavi îl dau românii; sașii însă ocupă primul loc, dacă se ia în considerare proporția populației. Bolnavii de naționalitate română se recrotează mai ales dintre agricultori și lucrători, la sași preponderază intelectualii și comercianții. Ereditatea s'a observat mai ales la sași, la unguri și la români factorul principal este alcoolismul.

† Nicolau Butelanc, paroh gr. or. în Vidra de sus, a decedat după grele și lungi suferințe și după împărțirea cu sfintele taine, în 19 August st. v. la orele 12½ din zi, în anul 28 al etății, 5 al fericitei căsătorii și 5 al preoției. Osemintele adormitului în Domnul au fost așezate spre vecinicia odihnă Vineri în 21 August st. v. la orele 11 a. m. în cimitirul bisericei gr. or. din Vidra de sus. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Liber. Dl Dr. D. Lascu a părăsit în zilele acestea temnița Seghedinului, unde a stat șase luni de zile. Dl Lascu va începe o muncă de organizare economică printre țărani bihoreni.

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiu și subcomisiunile ei țin ședință lunară în 9 Septembrie n. la orele 3 d. r. în sala mică a casei comitatense.

Testamentul lui Mera. „Tribuna“ din Arad e informată, că regretatul medic, Dr. I. T. Mera, și-a lăsat partea cea mai mare a averii, prin testament, consistoriului diecezan din Arad, în scopul, ca din venitele fondului, care va purta numele testatorului, să se dea burse la tinerii români din întreaga metropolie gr. ort. română din Ungaria. Avera tastată diecesei arădane ar fi de 100.000 coroane, parte bani gata, parte acți de ale „Victoriei“.

Fr. Lehar, compositorul precunoscutei operete „Văduva veselă“, scrie acum o nouă operetă cu titlul „*Iubire și ginească*“, ale cărei motive, cum se anunță, ar fi unguerești și românești. Se va reprezenta mai întâi la „Carl-Theater“ în Viena.

Mobilele Arhiepiscopului. Un Arhiepiscop din Franța a fost pedepsit cu oinoșute franci amendă pentru nerespectarea unei ordonanțe ministeriale, cam de pănura ordonanțelor dlui Apponyi. Arhiepiscopul nu a plătit amenda, pentru că o ținea de ilegală, și urmarea a fost că i s'au sechestrat mobilele din casă, apoi în 11 Septembrie n. vor fi vândute la licitație publică în piața mare a orașului unde-și are Arhiepiscopul locuința.

„Die Judenfrage“, revista antisemită vieneză, Nr. 3 pe Septembrie, a apărut și cuprinde un material bogat, ca și numerele precedente. Abonamentul face numai 6 cor. pe an. Redacția: Viena, VIII. Langegasse 25.

Algare de preot. Ni se scrie, că Duminecă în 17 August a fost ales cu unanimitate tânărul absolvent de teologie Imel Lulu, de capelan cu drept de succesiune în comuna Pășmer lângă Brașov.

Băile dela Ocna. Direcțiunea băilor dela Ocna aduce la cunoștința publicului, că băile calde și băile din lacuri se mai pot folosi numai până la 15 Septembrie cu excepțiunea lacului verde și a băilor de puțină, cari rămân deschise pe seama publicului până la 30 Septembrie nou curent.

Tifosul din Iași, până acum, nu scade. Bolnavii zac și pe la spitaluri militare. Deschiderea școlilor s'a amânat pe 1 Octombrie. Manevrele din anul acesta au fost contramandate.

La polul nord. Americanul Dr. F. Cook, cum se vestește acum, a atins polul nord în ziua de 21 April 1908.

Vizita sultanului. Ziarele din capitala română scriu, că Mahomed V., deși coranul interzice sultanului orice călătorie în afară de imperiul său, este totuși hotărât să întreprindă o călătorie în Europa și să viziteze pe mai mulți suverani. Printre curțile pe care sultanul le va vizita, este și curtea regală română. Vizita se va face între 15—20 Sept. la castelul Peleş în Sinaia.

Holera în Olanda. În orașul Rotterdam s'au bolnavit mai mulți oameni de holera. În baracele orașului se află 18 persoane bolnave și 84 puse în observație. Casuri mortale au fost zece. Holera se răspândește și în alte orașe ale Olandei.

Osândit. Directorul unui gimnaziu de stat din Budapesta a fost acuzat, că a plagiat o carte. I s'a dictat o pedeapsă de 3 luni închisoare și 1000 cor. amendă.

Funcționarii de bancă din Sighețul Marmăției, aducându-și aminte de bandiții, cari au făcut omorul și jefuirea dela banca fumană, au hotărât să se înarmeze de acum înainte cu revolve în orele de oficiu, pentru a putea primi după cuviință pe astfel de onorabili „clienți“, când s'ar prezenta și la banca lor.

Grozavice inundări s'au întâmplat în Mexic. Au perit înecați două mii de oameni; 30 de mii stau sub cerul liber. Drumurile de fer sunt inundate. Pagubele se uroă la 60 de milioane.

Femece în fruntea cabililor. Din Lisabona se vestește, că în luptele dintre spanioli și marocani s'a distins și o femeie, care se luptă totdeauna în fruntea cabililor. Când această nouă Ioana d'Arc apare cu luptătorii săi, se zice că spaniolii sunt cuprinși de o panică grozavă și rămân învinși de cabili.

Zeppelin va face călătoria cu balonul său la Viena numai în primăvara viitoare. Până atunci va fi terminat al „patrulea balon Zeppelin“. Dela Viena până la lacul Boden sunt 600 kilometri și călătoria se va face fără întrerupere, dacă nu va întreveni un incident, ca și la călătoriile de până acum. Balioanele cele mai nouă ale lui Zeppelin fac 50 kilometri pe oră. Călătoria până la Viena va dura prin urmare cam 12—14 ore.

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Ioan Cionca, învăț. (Pianul-sup.), Ioan Chivescu, învăț. (Strugari), Ioan Olariu, inv. (Naot). Alexandru Duvler, inv. (Sebeșel), Petru Faraon, eo. (Fofeldea), câte 20 bani, Ioan Stanciu, calfă de prăvălie, 40 bani, Nicolae Tărnăvean, învățăcel librar, 20 bani, G. Șloca, cand. de preot (Felmer), 30 bani, dșora Maria Negrilă 20 bani, Ioan Muntean, sodal pantofar (Săliște), 25 bani, F. Vătu, cassar (Brezoiu) 54 bani, D. Tăurean, sodal pant. (Săliște) 20 bani, Nicolae Davel, sod. pant. (Aciliu), 25 bani, Vas. Ghenie, măștru pant. (Rodu) 20 bani și Eugenia Tordășiană 10 bani.

Teatru. Duminecă seara în 5 Sept. s'a reprezentat piesa din popor scrisă de Tóth, sub titlul *Vagabondul* (A falu rossza). A fost mult aplaudată, mai ales de publicul magh'ar al teatrului sibian. Astăzi Luni se va juca „*Nebunul idolilor*“, piesă în 4 acte, de Dr. Kuncz; mâine Marți „*Fata pădurarului*“, operetă în 3 acte.

„Cartea de Aur“ volumul V.

Din publicația „*Cartea de Aur*“ sau *luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*, de T. V. Păcățian, a apărut zilele acestea volumul V, care cuprinde mișcările noastre politice din anii 1869—1872, cu toate vorbirile deputaților români rostite în dieta țării, cu descrierea amănunțită a conferențelor electorale dela Mercuria și din Timișoara, și alte evenimente politice, de interes pentru frunțașii de acum și din viitor al neamului nostru. Volumul costă, ca cele de mai înainte, 12 coroane exemplarul legat, și 10 coroane exemplarul broșat.

Dăm următoarele „*voci de presă*“ despre acest nou volum al „*Cartii de Aur*“:

„*Tribuna*“ din Arad scrie următoarele în numărul de Sâmbătă:

„A apărut volumul V. din valoroasa „*Carte de aur*“ a dlui Teodor V. Păcățian, redactorul „*Telegrafului Român*“. Volumul este penultimul și este de 766 de pagini. El cuprinde epoca cea mai plină de frământări a luptelor noastre politice din anii 1869—1872. În șir cronologic dl Păcățian ne prezintă toate evenimentele din acest interval și ne dă o oglindă a luptelor parlamentare. Ne-am pronunțat cu ocazia apariției celorlalte volume asupra întregii lucrări a dlui Păcățian în care intră și noul volum. Orice cărturar român cu dare de mână ar trebui să aibă „*Cartea de aur*“, dar îndeosebi ea n'ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă populară. Prețul volumului este de 10 cor. și se poate comanda direct dela autor în Sibiu.“

„*Drapelul*“ scrie următoarele în numărul de Joi:

„Eri am primit volumul V al „*Cartii de aur*“ editate de dl Teodor V. Păcățian, asupra căreia atragem atențiunea publicului nostru cetitor. Acest volum, — penultimul — conține epoca cea mai interesantă din luptele noastre politice, epoca din anii 1869—1872. Dl Păcățian a adunat la un loc toate evenimentele mai importante din această epocă și dă o oglindă a luptelor parlamentare. Ceece au urmărit cu luare eminte notele biografice ce le publicăm relativ la fericitul Alex. de Moosonyi în foia ziarului nostru, vor găsi în acest volum al „*Cartii de aur*“ o orientare mai vastă, căci se reproduc în text toate discursurile parlamentare ale deputaților români. E un tom voluminos, ca și cele premergătoare, cuprinzând 766 pagini octav mare. În avantajul tomului este, că acesta conține și un registru al discursurilor, așa că orientarea este cu mult mai lesnicioasă decât la volumele prime. Prețul volumului e 10 cor. și se poate comanda direct dela autor din Sibiu.“

„*Țara noastră*“ scrie următoarele: *Cartea de aur*, vol. V., a apărut zilele acestea. Valoroasa publicație a dlui T. V. Păcățian cuprinde activitatea publică a deputaților români din camera ungară, aleși în ciclul parlamentar din anii 1869—72. Ca și celelalte volume, lucrarea domnului Păcățian cuprinde un material important, care trebuie să fie cunoscut de toți cari vor să aibă o privire clară asupra mișcării politice din trecutul nostru apropiat. Prețul volumului de aproape 800 p. e 10 cor.

„*Gazeta Transilvaniei*“ publică în numărul de Duminecă următoarea notiță scurtă:

„*Cartea de aur*“, volumul V. a apărut zilele acestea, cuprinzând evenimentele politice dintre anii 1869—72. Rezervăm a vorbi mai pe lung, după ce vom primi la redacție volumul. (Suntem informați că s'a trimis, în 1 Septembrie n. Red.)

„*Libertatea*“ din Orăștie scrie în numărul din urmă astfel:

Volumul V. din „*Cartea de aur*“, marea lucrare întocmită de dl T. V. Păcățian, a ieșit de sub tipar zilele acestea. El cuprinde vorbirile deputaților naționaliști rostite în dieta din Pesta în anii 1869 până la 1872, cari reoglindesc starea politică a românilor în acei ani. Sunt vorbirile deputaților Alex. Moosonyi, Vincențiu Babeș, Vas. Butean, I. E. Cucu, Dr. Iosif Hodoș, Sigismund Borlea, Sig. Papp, Aurel Maniu, Mircea Stănescu și alții! Vorbirile privesc toate nevoile economice, culturale și administrative ale Românilor, zbiciuirea (prin interpelări) a tuturor nedreptăților poporului. Aci aflăm mari vorbiri privitor la dreptul școlilor medii (gimnazi) ce aveam și care s'a mai înfințat (cel dela Brad), și la îndatorirea statului de a le ajuta finanța. Aci istoricul pe scurt al conferențelor naționale din acei ani, — și altele și altele. O carte ce nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unei case române, nici din a Românilor cu prindere. Volumul de aproape 800 pagini, costă, ca și cele de înainte, 10 cor. A se cere la autor în Sibiu (red. „*Tel. Rom.*“).

Nr. 224/1909.

[310] 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățăto-rești vacante din comunele bisericești Po-iana—Valea-verde și Vidra-medie (pos-tul II. inv.) se publică concurs până la 10 Sept. 1909.

Venitele sunt câte 600 cor. din re-partiție, locuință cu grădină eventual re-lut ce se va statori.

Integritatea cerută de art. lege XXVII. se va face sau dela comunele bisericești sau dela stat.

Rugărilor concursuale cu documentele recerute să se subțearnă la oficiul proto-presbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 18 August 1909.

Romul Furdul
protopresbiter.

ad. Nr. pp. 921/1909.

(312) 1—3

Concurs.

În sensul veneratului ordin consistoriul din 23 Iulie a. c. Nr. 8692 Bis. prin acesta se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Vâlcaul ung. cu termen de 30 zile de prima publicare în „Te-legraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru întregirea veni-telor dela stat.

Concurenții au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vi-goare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a se prezenta în timpul și modul prescris în Rgltl pentru parohii, în vre-o Du-minecă sau sârbătoare la biserică din acea-stă parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra s. liturghie.

Cluj, 10 August 1909.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

Nr. 450/1909.

[300] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învățător din comuna Laz, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telega-ful Român“.

Emolumentele sunt: Salar 1000 cor. din care 800 cor. întregire dela stat.

Învățătorul ales e dator a instrua în școala de repetiție; a face cu copiii de școală cor și a cânta Dumineca și sărbătorile în bi-serică.

Concurenții să-și aștearnă cererile în ter-minul indicat subsemnatului oficiu protopres-biteral și până la alegere a se prezenta în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Sebeș, 12 August 1909.

Oficiul protopresbiteral.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 922/1909.

[301] 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc, dela școala gr. or. română din Sâmbăta inf. protopresbiteratul Făgărașului, se publică con-curs cu termen de 15 zile, dela prima pu-blicare în „Telegraful Român“.

Salariul învățătoresc se va acoperi prin repartitie dela popor cu suma de 600 cor.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile instruite conform recerînței regulamentului școl. la subscrisul oficiu pro-topresbiteral, în termenul indicat și au a se prezenta înainte de alegere la biserică și în fine se recere ca alesul învățătoriu se con-ducă copii în biserică la sfânta liturghie și a înființa cor cu ei și cu cei de repetiție și cu adulții.

Făgăraș, 10 August 1909.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Fă-gărașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopop.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Treptele formale ale învățământului
(Ediția a doua) . . . „ 1-60
Povești pentru anul prim școlar (lec-
țiuni după treptele formale) Ed. II „ 2—
Carte de cetire a II-a . . . „ —50
Noul Abecdar edit. II-a . . . „ —40
Călăuza noului Abecdar . . . „ —20
Dr. Daniil P. Barciuanu. Vieața
și activitatea lui . . . „ —50
Lecții de psihologie . . . „ 1-20
„ de didactică . . . „ 2-40
Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Redactor responsabil Teodor V. Păcșian.

Nr. 9363 Epitr. 1909.

[299] 3—3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă în între-prindere pe calea licitațiunei publice zi-direa unei școale centrale elementare în Sibiiu.

Ofertele închise și sigilate procurate cu timbru de o coroană și cu vadiu de 10% în bani gata, ori hârtii de valoare dela prețul strigării de 51.000 cor., sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan la 17/30 Septemvrie 1909 5 ore p. m. — cu declarație de cuprinsul că oferta de cu-noaște condițiile de licitare, le-a subscris cu mâna proprie și se supune acelora ne-condiționat.

Planurile, preliminarele de spese, con-dițiile de licitare se pot vedea în biroul referentului asesor Nicolau Ivan în orele oficioase până la ziua licitațiunii.

Sibiiu din ședința consistorului ar-hidiecezan ca senat epitropesc ținută la 8/21 August 1909.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 700

[308] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din comuna Hărăstăș, protopresbiteratul Turda, să scrie concurs, cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt 600 cor. parte din repartitie, parte din casa bisericeii, cuartir și grădină, până în 1 Iulie 1910, ear de a-tunci încolo salariul este sistemizat la 1000 cor. din care 800 cor. le va presta poporul, ear 200 cor. sunt votate din fondul școlar eparhial.

Cuincuenalele se vor socoti dela datul întroducerii.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile concursuale instruite în or-dine la subsemnatul oficiu în termenul indi-cat și sunt poftiți a să prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Turda, 17 August 1909.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășian
protop.

Nr. 443—1909.

(283) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a postu-rilor învățătoresști din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“, anume în:

1. Nadoșa română: salar anual 600 cor. cuartir și lemne de focărit; ear din 1 Iulie 1910 cor. 1000: din repartitie 700 cor. dela Consistor 100 cor. și dela stat 200 cor. Învățătorul, în acest salar e în-datorat a funcționa și ca cantor.

2. În Ibănești-Pădure: salar anual 600 cor., din repartitie 400 cor., ear dela stat 200 cor.; cu 1 Iulie 1910 va avea sa-lar 1000 cor., cuartir și lemne de focărit.

Suplificele concursuali, instruite con-form legilor din vigoare, petenți le vor așterne subscrisului în termenul deschis, — la Maros-Kovezd, p. v. Deda.

Murăș-Cuezd, 5 August 1909.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Galacteon Șagău
protopr.

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a pos-tului de învățător el I la școala rom. gr. or. din Turches, protop. Eiașov să scrie con-curs cu termen de 30 zile dela prima publi-care în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 cor. adică șeasă sute cor. plă-tite în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural și un pătrar jugăr pământ.
3. Cuincuenalul îl va primi învățătorul după 5 ani de serviciu neîntrerupt la acea-stă școală.

Dela învățătorul ales se cere ca să țină strană în toate zilele pe lângă remunerați-nea de 1/2 parte din venitele dela epatrafir și să țină și școala de repetițiune.

Doritorii de a ocăpa acest post sunt rugați ași așterne suplicile lor la on. oficiul protopopesc în Brașov.

Din ședința comitetului parohial rom. gr. or. din Turches ținută în 9 Aug. 1909.

Ir. D. Eremia
prez. com. par.

Toma Bronea
notar.

Văzut.

Brașov, 11 August 1909.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Brașov.

Vasile Voina
protopresb.

(298) 3—3

Nr. 206/1909.

[292] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a Josani cu filia Pestișu mic, protopresbiteratul Hunedoarei, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pen-tru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înain-teze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat, și cu prealabila încu-noștințare a acestuia, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică pentru a cânta sau oficia și cuvânta.

Hunedoara, la 8 August 1909.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. român al Hunedoarei în conțelegere cu comitetul pa-rohial respectiv.

Avram S. Păcurariu
protopresb.

Croitoreasă vieneză

care lucrează după jurnale pari-siane și face și costume frumoase se recomandă **On. Dame.**

Sibiiu, Margareten gasse 6.

(313) 1—1

Școala de lucru

pentru cusutul în alb în mod prac-tic, pentru croitul hainelor, precum și pentru toate lucrurile de mână și broderie artistică, se începe ca în toți anii. Domnișoarele se primesc în cost și cuartir. A se adresa la:

Maria Lurz,

(309) 2—3

Str. Măcelarilor Nr. 6.

Cărți de școală.

Să aduce la cunoștința dlor Profe-sori și învățători, că gramaticile scrise de fie ertatul profesor Dr. Ioan Petran, cărți aprobate de Ven. Consistor și înaltul Gu-vern, sunt a-să căpăta și mai departe la dna Văduva A. Dr. Petran, Arad, strada Lazar Vilmos Nr. 4. Prețurile sunt urmă-toarele:

Gramatica rom. pentru școalele se-cundare p. I. Etimologia 2 cor.

Gramatica rom. pentru școalele se-cundare p. II. Sintaksa 1 cor. 50 fil.

Gramatica rom. pentru școalele po-porale p. I. 30 fil.

Gramatica rom. pentru școalele po-porale p. II. 60 fil.

Cu rabat de 20%.

(303) 2—3

Noutate!

Noutate!

Pălării

pentru preoți români, din plūș, calitate excelentă, durabile, ușoare și totuși călduroase, potrivite pentru toamnă și iarnă. Se află cu cor. 10— și ex-trafine cu cor. 12—.

Mare aprobare

a rlat această nouă introducere la toți Domnii cari până acum au vă-zut o. — Comande dela Domni din afară contra anticipației de cor. 5 — se primesc până la finea lui Septem-vrie. Se dorește a-se indica, dacă mar-ginea să fie mai lată sau tare ridi-cată în sus, în forma deja cunoscută. Se vinde numai la:

Carl Niedermaier

(311) 1—3

Pălărier

Sibiiu Str. Cîsnădiei 33.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cîsnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[13] 28—52

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patra-fire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Balda-chine etc.** confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută și încasările numitei firme.

(103) 20—52

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.